

SLOTBEDENKINGEN

Deze studie begon met het opsporen van een beëdigd priester, pater Amandus Debruyckere, die in Westkapelle de plaats innam van de verbannen pastoor De Neve. Wij ontdekten zoveel onuitgegeven materiaal dat wij een stuk streekgeschiedenis konden samenstellen van de periode 1795-1800.

Onze aanvankelijke sympathie voor ons hoofdpersonage werd gaandeweg wat bijgesteld door onze groeiende bewondering voor het archief van de Franse hoofdbesturen, neerslag van de verwezenlijkingen van de Franse Revolutie.

Wij stelden ook vast dat er binnenkerkelijk een beate, zelfgenoegzame zekerheid bestond, een absoluut geloof in het '*Ancien Regime*'. Geen enkele vraag over het structureel onrecht en over de onrechtvaardige bezits-, machts-, en kennisverhoudingen die het gevolg daarvan waren. Geen enkele steun en waardering voor de vernieuwende ideeën die in de burgerlijke maatschappij opgang maakten.

Aan de andere zijde van de barrière kwamen wij gaandeweg meer ideeën en herkenningspunten tegen, die nu als basis voor de moderne democratieën dienen. Zelfs de kerken kunnen niet meer zonder deze ideeën leven. Zij kunnen vrijheid en gelijkheid en broederlijkheid als evangelische waarden opnemen.

Maar een grote onuitwisbare smet kleeft op de Franse Revolutie en zeker op het Directoire. Op geen enkel ogenblik aarzelt de revolutie te kiezen voor het gebruik van fysisch geweld om haar falend beleid te handhaven of door te drukken. Het systeem van de commissarissen van het Directoire, geplaatst naast de locale en centrale administratie en politie, was absoluut ondemocratisch, en zelfs dictatoriaal in zijn kritieke fases.

De moderne ideeën van geweldloosheid waren nog niet doorgedrongen.

Ook binnenkerkelijk heeft men nooit een voet gezet in de richting van een dieper bewustzijn van het eigen structureel en psychisch geweld dat zij als gevestigd '*Ancien Regime*' handhaafden. Om dat bewust te worden zouden nog twee wereldoorlogen over onze hoofden moeten rollen.

Daarom blijft onze finale sympathie uitgaan naar hen die slachtoffer werden van het geweld in de Franse Revolutie en in de periode van het Directoire. Daarover ging het in deze bijdrage. Wij willen hen blijven gedenken (178).